

**ФІЛОСОФСЬКІ ПОГЛЯДИ В.ШЕВЧЕНКА
В КУЛЬТУРНО-ОСВІТНЬОМУ ДИСКУРСІ ЛІВОБЕРЕЖНОЇ
УКРАЇНИ**

Творчий спадок Володимира Ісаковича Шевченка належить до скарбниці пам'яті нашої культури, потребує уважного і ґрунтовного дослідження. Філософські погляди вченого стали результатом його прагнення осмислити сенсожиттєві, граничні підстави людського світобуття і по праву займають гідне місце у історико-філософському дискурсі як Лівобережжя, так і всієї України.

Внесок В.І.Шевченка у розробку культурно-освітніх ідей і вивчення соціокультурних процесів Лівобережної України важко переоцінити. Заслуговує уваги той факт, що вчений в когорті перших в Україні проголошує необхідність історико-філософського обґрунтування питань світоглядної консолідації українського суспільства, звертається до аналізу проблем вітчизняної філософії. При цьому твердження про те, що у вирішенні проблем культури та історії України варто керуватися не маловиправданими запозиченими ідеями і постулатами зарубіжних вчень, а власною філософією, стає центральним у творах мислителя.

Вчений послідовно проводить думку про те, що українське буття слід осягати з власного, національного концептуального поля. Зокрема, досліджуючи проблему пізнання, В.І.Шевченко використовує методологічні принципи, які протягом віків розроблялись в українській філософській думці. Це принципи екзистенційності, діалогічності, автохтонності, антропо- і етноцентризму, плюралізму тощо. Така позиція дозволяє вченому цілісно і багатоаспектно реконструювати основні концептуальні підходи до пізнання в

українській філософії на основі урахування особливостей поступу українського буття та специфіки вітчизняного менталітету.

В центрі наукових студій В.І.Шевченка постали також питання світоглядно-філософського поступу на Лівобережній Україні. Зокрема, мислитель висвітлює особливості культурно-освітніх процесів регіону, з'ясовує специфіку витлумачення засадничих філософських питань у творах діячів Чернігівського науково-мистецького осередку на чолі із Л.Барановичем, що діяв на Лівобережній Україні в добу Гетьманщини з другої половини XVII-го до початку XVIII ст. Вчений акцентує ідеї поліцентричності й різномірності світобуття, багатоплановості людини, різновекторності людського існування та ін., які викристалізувалися у філософії чернігівських просвітників, а також переконливо доводить, що світоглядно-філософські міркування діячів Чернігівського вченого кола мають національний підтекст, а тому є важливою ланкою екзистенціально-антропологічної думки в Україні.

Слід урахувати той факт, що теоретичні уподобання В.І.Шевченка були спрямовані у рідше філософської гуманістики українських філософів-шістдесятників, – В.Копніна, В.Шинкарука, І.Бичка та ін., – які зосереджували увагу не на вивченні «об'єктивних законів» природи і суспільства, а на освоєнні світу людиною. Суттєві методологічні підвалини теоретико-методологічних пошуків мислителя сформувались також у лоні нелінійної парадигми тлумачення світоперетворень, витоки якої сам науковець пов'язував з вченням про «енергетику правди» П.Куліша, ідеєю енергетико-інформаційної основи світоустрою І.Пулюя, енергетичною теорією вартості товарів С.Подолінського, філософією «хвилеподібного поступу» І.Франка та С.Русової тощо. Зокрема, підкреслюючи неспроможність лінійно-монологічного підходу до осягнення світобуття, В.Шевченко продовжив розробку філософії поступу («Вчення про поступ як філософія національної злагоди» (1999), «Вчення про поступ і діалектика» (2001), «Поступ як світоперетворення» (2006) та ін.).

Спертя на означене методологічне підґрунтя дозволяє філософу ґрунтовно дослідити і філософсько-освітню проблематику, осмислити освітні процеси в українському суспільстві, в т.ч. й на Лівобережній Україні. У ряді своїх статей («Національний аспект філософських основ освіти» (1995), «Філософія освіти як учбовий предмет і як галузь філософських досліджень» (2000), «Українська моральна філософія й освіта» (2001), «Філософоцентризм освіти і синергетика навчання» (2003), «Філософія освіти: проблеми самовизначення» (2005) та ін.) вчений стверджує необхідність дослідження освіти в контексті «дружби з мудрістю», підкреслює її архіважливу роль як начала соціокультурного самовідтворення людства, зрізу суспільного буття. Особливості функціонування освіти в Лівобережному регіоні ретельно проаналізовані у статтях «Соціокультурні та філософські підстави вищої освіти Чернігові» (2001), «Філософсько-освітня думка Лівобережної України та потреби її дослідження» (2004).

Важливий пласт теоретико-філософського доробку В.І.Шевченка становить українознавча проблематика, висвітлена у статтях «Філософсько-світоглядні складники методології українознавства» (2004), «Філософсько-освітній потенціал українознавства» (2005), «Українознавство як методологія національного само опанування» (2005), «Українознавство як філософія» (2006). Філософ розглядає українознавство, як теорію та історію світобуття українського народу, підкреслюючи, що його основою має стати теорія української філософії.

Безумовно, багатогранність творчого спадку Володимира Ісаковича Шевченка ще належить оцінити науковцям та широкому загалу. Філософські ідеї вченого потребують фундаментального аналізу, адже спонукають до переосмислення багатьох тенденцій культурно-освітніх процесів як Лівобережжя, так і України в цілому.